

Tannlegeutdanning i Norden:

Mange felles utfordringer

Det var med store forventninger og spenning vi så frem til møtet i Nordisk Odontologisk Dekonvent i København 22.–23. november 2001. Tidligere ble dekanonkonventet arrangert regelmessig hvert annet år, men denne gangen var det fire år siden sist dette møtet ble holdt. Det skjer mye på utdanningssektoren i Norge, men det er også interessant å få innblikk i hva som er status i de andre nordiske land. Samtlige læresteder var representert, bortsett fra Stockholm.

Rapporter fra lærestedene

Før møtet hadde institusjonene sendt inn en skriftlig virksomhetsberegning. Alle fikk anledning til et 10 minutters innlegg for utdypning av beretningen, deretter ble det stilt spørsmål.

I København ble odontologi for ti år siden slått sammen med medisin i et Sundhedsvidenskapelig fakultet. Dette skapte etter hvert store problemer. Det er nå lagt opp til en redningsmodell for å styrke odontologien, spesielt odontologisk rekruttering og forskningsaktivitet. Hvis ikke dette hjelper, kan det gå mot «skilsmisse».

København hadde før sammenslåingen en høy vitenskapelig produksjon og rimelig god rekruttering innen odontologien. I dag er det kun fem stipendiater. Det er lagt opp til en økning til 25 i løpet av fem år; men selv dette er mindre enn hva en allerede har i Oslo.

I Gøteborg er det odontologiske fakultet sammen med det medisinske fakultet administrativt underlagt Sahlgrenska Akademien. Odontologi har, på samme måte som medisin, sin egen fakultetsnemnd. Derved bevares en større grad av autonomi, og en håper å unngå de problemer en har hatt i København.

Finansieringen av lærestedene er forskjellig i de ulike nordiske land. I Sverige har f.eks. både Umeå og Gøteborg

en universitetsdel og en landstingsdel. I Umeå utgjør denne delen ca. 40 % av totalbudsjettet. En evaluering av svensk odontologisk forskning har pekt på at en slik modell i praksis reduserer de vitenskapelig ansattes mulighet til å drive forskningsvirksomhet. Lønnsomhetsfaktoren har lett for å bli dominerende, derved tvinges de ansatte til å øke produksjonen. Også studentutviklingen kan lett bli skadelidende.

I Finland er det nå kun to utdanningssteder for tannleger, Helsinki og Oulu. Til sammen tar de to lærestedene opp 75 studenter per år. Begge steder sliter de med økonomi og rekruttering, spesielt i Oulu. Den gamle tannlegehøyskolen i Åbo driver nå kun videreutdanning. Finland har for tiden fire spesialistutdanninger; foruten ortodonti og oral kirurgi er det klinisk tannvård og tandhelsevård. Det er planlagt en gjennomgang av spesialistutdanningene i Finland i likhet med det som nå pågår i Norge. Et praktisk problem i Åbo er at pasientgrunnet er for lite til å få den bredde som ønskes. Den kliniske del av videreutdanningen utgjør vel 70 %. Det opereres også med et lønnsomhetskrav som i praksis svekker den teoretiske undervisningen.

Island har et spesielt opptak av tannlegestudenter, idet første studieår er åpent. Ved utgangen av dette året skjer en hardhendt utvelgelse, og bare seks studenter får gå videre. Utdanningen på Island tar seks år. Skolen har nettopp hatt en Site Visit fra Dented slik Oslo hadde det for vel 1 1/2 år siden. Skolen fikk god omtale, selv om det er noen mangler i hva studentene klinisk blir eksponert for. Et hovedproblem er at i en liten stab med mange deltidsansatte blir forskningsaktiviteten minimal.

Studentgjennomstrømming

Det er internasjonal trend med «drop out» innen de fleste studier. I Aarhus

opererer en i dag med en gjennomføringsprosent i odontologistudiet på ca. 75 %. Tilsvarende i Norge er om lag 85 %. Island er et unntak – de har nær 100 % gjennomføring, naturlig nok. Målet er at de aller fleste som begynner studiet, også skal gjennomføre. Så vel i Oslo som i Bergen er det derfor satt i gang tiltak for å bedre situasjonen, målet er å komme godt over 90 %.

Når det gjelder produksjon av kandidater er det tankevekkende at Finland med ca. 6 000 000 mennesker utdanner færre tannleger enn Norge, og det før den planlagte økning på 30–40 studenter per år her i landet. Med denne økningen vil vi ligge på en absolutt topp i Norden.

Rekruttering

Samtlige deltakere på konferansen gav uttrykk for bekymring med tanke på rekruttering til vitenskapelige og kliniske stillinger. Mulighetene for å hente inn lærere fra andre nordiske land til en eventuell ny skole i Tromsø kan dermed synes små. Paradoksalt nok fikk vi inntrykk av at vi i Norge har grunn til større optimisme enn våre naboland – både når det gjelder fremtidig intern rekruttering, og generell finansiering. Dette til tross for at lønnsnivået i Norge for vitenskapelig ansatte er markert lavere enn i de andre nordiske land. På grunn av opprykksordningen er karrieremulighetene enklere i Norge, og vi har klar nordisk rekord i antall professorer!

Odontologisk videreutdanning

Videreutdanning vil bli et av temaene på neste dekanonkonvent, som skal holdes i Helsinki allerede neste år. Det er ønskelig med en størst mulig grad av nordisk samordning, bl.a. ved å lyse ut fellesnordiske kurstilbud. Dette gjelder også ren forskerrekruttering, her er allerede søkt om nordiske midler.

► Forskjellene når det gjelder finansiering av videreutdanning er store per i dag: I Danmark, hvor de kun har to spesialister (ortodonti og oral kirurgi) mottar både Aarhus og København årlig 4 mill. danske kroner for å drive spesialistutdanning bare i ortodonti.

I Norge har vi hittil, som kjent, ikke hatt noen økonomisk støtte til videreutdanning, men vi har nå fått positive utspill fra Sosial- og helsedepartementet, og regner med at situasjonen vil bedre seg.

Sverige har åtte spesialiteter, og uten tvil det mest velordnede system for spesialistutdanning. Finansiering, så vel til undervisningen som til lønn for kandidater, skjer i det vesentlige gjennom Folketandvården.

Det er historiske grunner til at det til dels er store forskjeller mellom de nordiske land både når det gjelder utdanning og videreutdanning. Felles er at vi sliter med dårlig økonomi og liten rekruttering til vitenskapelige stillinger. Dette er problemer som må tas alvorlig.

Flere og bedre tilbud på studentstipend, sommerstipend og universitetsstipend, så vel som faglig/sosiale forbedringer, må til for å øke motiveringen og styrke bevisstheten om at universitetet fortsatt er et interessant og utfordrende arbeidssted.

Kjell Bjorvatn

Det odontologiske fakultet, Bergen

Hans R. Haanæs

Det odontologiske fakultet, Oslo

Dental as er et konkurransedyktig fullservice laboratorium med stor erfaring.

Produksjon: protese – vitallium (chrom cobolt) – implantater – porselen – gull – helkeramiske kroner/innlegg – kombinasjonsarbeider

Import: alle typer arbeid, meget høy kvalitet til lav pris

dental as

PRØV OSS! VI HAR TJENESTENE DU SER ETTER – ENKLERE MED ALT PÅ ETT STED!

Postboks 9021 Grønland, 0133 Oslo
Chr. Krohngate 2, 0186 Oslo
Telefon 23 00 21 60 • Telefax 22 17 39 71

SEND KASUS FOR KONSTRUKSJONSFORSLAG OG PRISTILBUD

GARANTI

6 ÅR PÅ FAST PROTETIKK

3 ÅR PÅ AVTAGBAR PROTETIKK

